

הטיות וסטריאוטיפים כלפי אוכלוסיות שונות הם נטייה אנושית, שאינה פוסחת גם על שוטרים. מחקרים מדעיים מראים, כי אנשים נוטים לשפוט אחרים על פי מאפייני הקבוצה שאליה הם משתייכים ומושפעים מדעות קדומות ומהעדפות פסיכולוגיות וחברתיות כלפי קבוצות מסוימות. גם ניסויים חברתיים שבוצעו בארץ ובעולם ממחישים שוב ושוב כיצד אותה הפעולה ממש נתפסת בצורה שונה לחלוטין בקרב עוברי אורח ושוטרים כשהיא מבוצעת בידי אדם הנמנה על קבוצת הרוב לעומת אדם שאינו נמנה עליה. ייחוס עבריינות לאדם בשל השתייכותו לקבוצת אוכלוסייה מסוימת (פרופיילינג) אינה תופעה ייחודית לישראל אלא מאתגרת רשויות אכיפת חוק ברחבי העולם. על משטרת ישראל ללמוד מהניסיון שנצבר במקומות בהם נעשו מאמצים להיאבק בתופעה זו. הכוח הרב הנתון בידי המשטרה מחייב אותה להפעיל אותו באופן מקצועי, מידתי וללא השפעת הטיות ודעות קדומות.

המצב הנוכחי לא יכול להמשך ומחייב את משטרת ישראל לפעול בצורה מיידית על מנת להביא לשינוי עמוק ומשמעותי של המצב, כדי שהמשטרה תפעיל את הכוח שלה באופן שוויוני וללא הטיות, ושלא יקופחו עוד חיי אדם. מוצעות להלן מספר דרכים לקידום הנושא:

1. **הכרה:** ראשית, נדרשת הכרה בכך שמדובר בשרשרת אירועים שמעידה על בעיה מערכתית שדורשת טיפול יסודי. לא ניתן עוד להסתפק בתחקיר נקודתי של המקרה הבודד, והסקת מסקנות אישיות כלפי השוטר שפעל באותו אירוע. יש להתייחס לאירועים אלו בצורה מערכתית, ולעקור את הסיבות שמגלגלות אירועים כאלה לתוצאות הרות אסון.

2. **תכנית פעולה ארצית להפסקת שיטור יתר כלפי אוכלוסיות מסוימות:** מתן סדר עדיפות עליון לנושא בשנים הקרובות, והקצאת משאבים ייעודיים לכך. על משטרת ישראל למנות צוות מקצועי לטיפול בנושא ולבנות תכנית פעולה מפורטת, לרבות לוח זמנים ליישומה ומעקב שוטף אחרי היישום. על תכנית הפעולה לכלול צעדים מעשיים לקידום הנושא, כמו למשל:

- קביעת מדדים לבחינת היקף התופעה ברמת המרחב/התחנה/השוטר והצבת יעדים מדידים להפחתת התופעה;
- איסוף נתונים שיטתי לפי המדדים ופילוח הנתונים לפי מרחב/תחנה ואוכלוסיית יעד;
- תוכנית הדרכה לכלל השוטרים הבאים במגע עם האזרח: הן העלאת הרמה המקצועית הכללית (למשל אימון בשימוש נכון באמצעים חלופיים לנשק) והן במפגש עם אנשים מקבוצות מסוימות. קביעת תאריך יעד להדרכת כלל השוטרים בישראל וקביעת לוח להשתלמויות תקופתיות בנושא לאחר סיום התוכנית;
- העברה מיידית של שוטר שחשוד באלימות או בהתנהגות המבטאת יחס פוגעני כלפי קבוצת מיעוט כלשהי, לתפקיד שאינו כולל חיכוך עם הציבור עד לבירור התלונה;
- הקמת מאגר מידע שיכלול איסוף נתונים שיטתי באשר לאלימות שוטרים ופילוח נתוני הפעלת סמכויות לפי מוצא/לאום/גזע וכו';
- שקיפות מלאה וטיפול מהיר וחד משמעי בשוטרים שהתנהגו בצורה שאיננה מקצועית: העברה מיידית של השוטר החשוד לתפקיד שאינו כולל חיכוך עם הציבור עד לבירור התלונה ומעקב אחר הצעדים שננקטו נגד מי שנמצא אשם.
- פנייה לגורמי מקצוע אם וכאשר מתברר שבאירוע מעורב אדם עם מוגבלות.

3. **שיתוף פעולה עם האוכלוסיות הרלוונטיות:** נדרשת הבנה כי יש צורך בשיתוף פעולה רחב, להדברות ולבניית תכנית ויישומה כדי לפתור את הבעיה, כולל הארגונים המייצגים את הקבוצות השונות, ראשי הקהילות ונציגי ציבור. לארגונים החתומים מטה יש ניסיון רב ויידע רחב על האוכלוסיות שנפגעו, חומרים שניתן לעשות בהם שימוש מידי, וכן קשרים טובים ועמוקים עם אוכלוסיות אלה. נשמח לסייע ככל שיידרש.

בשולי הדברים נציין, כי ידוע לנו שהוקמה לאחרונה וועדה בין-משרדית לבחון את הנושא של אלימות המשטרה ביחס לאנשים עם מוגבלות. אנו מברכים על כך, אך מבקשים להדגיש, כי אין בוועדה זו משום מענה לדברים שמפורטים במכתבנו זה. הוועדה נועדה לעסוק בטיפול באוכלוסייה ספציפית ובמענים מקצועיים הנדרשים לשם האינטראקציה של המשטרה עימה. במכתב זה אנו מבקשים לשים זרקור על תופעה נרחבת יותר שדרוש לה מענה מערכתי אחר, כמפורט.

אנו מבקשים לקיים בדחיפות פגישה משותפת על מנת לדון בנושא בהרחבה ולגבש דרכי פעולה מיידיות שימנעו את הטרגדיה הבאה.

ליצירת קשר: נעמה לרנר, מנהלת המחלקה הקהילתית, ארגון בזכות, טלפון: 052-8566219

בכבוד רב,

א.ס.ף - ארגון סיוע לפליטים ולמבקשי מקלט בישראל - עו"ס טלי אהרנטל

אבני דרך - ענבל וורטמן-שהם

אגודה יהודי אתיופיה - עו"ד שלומית בוקיה

אתב"ה - ד"ר דפנה אזרזר

איתך-מעכי - משפטניות למן צדק חברתי - עו"ד נטע לוי

אלו"ט - עו"ד מיכאל זץ

אחלה - איכות חיים לאדם השונה -

אלווין ישראל - מרגלית פילר

אלמנרה - עו"ד עבאס עבאס

אמונת"כ - ארגון משפחות נפגעי תחלואה כפולה - עו"ד מיכל וולדיגר

אנוש - ד"ר הלה הדס

אס"י - פעילי הקהילה האוטוסיטית בישראל - סולה שלי ורון גיל

אעלאם - המרכז הערבי לחרות המדיה, פיתוח ומחקר - חולוד מסאלחה

אפי אספרגר - אריה סיוון

בזכות - נעמה לרנר וד"ר עדית סרגוסטי

בית איזי שפירא - יואב קריים

האגודה לזכויות האזרח בישראל - עו"ד אן סוצ'יו, עו"ד דבי גילד-חיו

הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל - עו"ד נעה לוי

המוקד לפליטים ולמהגרים - עו"ד איילת עוז

המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי (מעל"א) - סאמר סויד

המרכז לנפגעי גזענות של התנועה הרפורמית - עו"ד אורי נרוב

המרכז לעיוור בישראל (ע"ר) - נתי ביאליסטוק-כהן

הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות לזכרו של פרופ' יעקב נאמן, אוניברסיטת בר אילן – ד"ר מיה גפן, עו"ד, עו"ד רוני רוטלר
הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלות, המרכז לחינוך משפטי קליני, הפקולטה למשפטים,
האוניברסיטה העברית בירושלים – עו"ד רון דרך
הקליניקה לזכויות המיעוט הערבי-פלסטיני, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה – ד"ר אילן סבן
הקליניקה לרב תרבותיות ומגוון באוניברסיטה העברית- עו"ד נאסר עודה
ית"ד – אילאיל לדר

ליווי וסיוע למשפחות מיוחדות - נילי ריימונד

לינק 20

מהפך - תעייר -פידא נערה-טבעוני ונורית ברק

מעגלי שמע - מילי ושטרומ

מרכז מוסאווה - לזכויות האזרחים הערביים - סוהא סלמאן מוסא

מרכז תמורה- המרכז המשפטי לקידום שוויון - פרופ' יפעת ביטון

נכה לא חצי בן אדם – אלכס פרידמן

נשים נגד אלימות – נאילה עואד

סיכוי העמותה לקידום שוויון אזרחי - אמג'ד שביטה ועופר דגן

עמותות יוזמות אברהם - ד"ר תאבת אבו ראס, אמנון בארי סוליציאנו

עמותת משפחות בריאות הנפש – ד"ר חגית גור-זיו

פורום לבריאות/ صحة – מובילים לבריאות של אנשים עם מוגבלות בבית איזי שפירא - אסנת יחזקאל-
להט

פורום מיוחדים בשרון – מרל ברנט

צח"י - מרל ברנט

קואלציית הורים לילדים מיוחדים - עו"ד רויטל לן כהן

קול הזכויות - יוליה בן משה

קרן משפחת רודרמן – שירה רודרמן

קשר, הבית של המשפחות המיוחדות – חגית גרוס

תסמותק - רבקה מורוביץ

העתקים :

מר ראובן ריבלין, נשיא המדינה

חבר הכנסת אבי ניסנקורן, שר המשפטים

חבר הכנסת איציק שמולי, שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

ד"ר אביחי מנדלבלוט, היועץ המשפטי לממשלה

מר מתניהו אנגלמן, מבקר המדינה

מר אברמי טורם, נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים

עו"ד אווקה (קובי) זנה, ראש היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות

הגב' מרב ליסובסקי, ממונה על מאבק בגזענות, המשרד לבטחון פנים

הגב' יפעת שקלר, ממונה על מאבק בגזענות, משרתת ישראל

